

JAROSLAVOVI STRÁNSKEMU

Bratislava 20. decembra 1947

Slovutný pán minister!

Kvôli poriadku dovoľujem si Vám oznámiť, že na základe nášho spoločného dohovoru uskutočňujem na Povereníctve školstva a osvety tieto praktické opatrenia:

1. Vyrozumím sekciu B PŠO, že pán minister školstva a osvety vyslovil súhlas, aby podľa návrhu PŠO a povereníka šk. a osv. boli pridelení štyria osvetoví inšpektori Slováci na obstarávanie kultúrnych vecí Slovákov usadených v Čechách. Títo štyria inšpektori budú v stave MŠO, traja budú v okresoch a jeden na Zemskej osvetovej rade v Prahe, aby mohol centrálné spravovať ich činnosť v rámci Zemskej osvetovej rady. Mená navrhnutých osvetových inšpektorov ako aj ostatné podrobnosti sú uvedené v podaní PŠO na MŠO čís. 201.834/47 z 29. júla 1947.

2. Nakoľko s pánom ministrom sme sa dohodli o tom, že dopomôže, aby učiteľkám-Slovenkám, prepusteným býv. režimom a pri terajšom reaktivovaní v Čechách ustanoveným v počiatočnej službe, boli započítané služobné roky tak, ako to aj príslušné normy o odčinení krívd predpisujú, uistí náš úrad všetkých intervenientov v týchto veciach, že na MŠO sa pracuje na príslušných opatreniach, upravujúcich túto materiu.

3. Zariaďujem na PŠO, aby do VI. odboru sekcie A MŠO ako aj do sekcie C MŠO (najmä pre otázky brannej výchovy) boli vyslaní slovenskí úradníci, ktorí budú udržiavať styky s PŠO.

4. Predstaviteľom Slovenskej univerzity príležitostne oznámim, že minister školstva a osvety obráti sa na Rektorskú radu so žiadosťou, aby sa uskutočnila výmena profesorov medzi jednotlivými univerzitami, resp. vysokými školami.

5. Príslušnému odboru PŠO dávam úpravu, aby

vyhotovil písomnú odpoveď na podanie MŠO podpísané v zastúpení pána ministra školstva a osvetu pánom ministrom dr. Drtinom o zrušení dohody medzi MŠO a PŠO o podieli slovenských percipientov na štipendiách atď.

6. Akad. maliarovi Ludovítovi Fullovi oznamujem, že minister školstva a osvetu opätovne sľúbil a aj prikázal, aby na umelecko-priemyslovej škole bol *poverený* funkciou profesora do tých čias, kým otázky systematizácie nebudú vyriešené.

7. Nakoľko SNR obrátila sa osobitnou rezolúciou na vládu vo veci poštátnenia dvoch slovenských múzeí, oznámim Predsedníctvu SNR, že minister školstva a osvetu nevznesie námietky proti poštátneniu Slovenského múzea v Bratislave a Slovenského národného múzea v Turč. Sv. Martine; s jeho stanoviskom k osnove nariadenia SNR budeme oboznámení v dohľadnom čase.

8. Sekciu B vyrozumievam, že minister školstva a osvetu posúri vydanie vládneho nariadenia k prezidentskému dekrétu o osvetovej službe.

9. Na základe výzvy pána ministra školstva a osvetu povereník šk. a osv. urýchlene pošle vyjadrenie k zásadám, vysloveným v prípise MŠO vo veci prof. dr. Koláča.

10. Pretože sa vyskytujú prípady, keď aj niektoré opatrenia PŠO vzťahujú sa na celé územie Republiky (vylúčenie žiakov zo všetkých škôl atď.), v takýchto prípadoch budú si správy MŠO a PŠO vymeňovať a publikovať ich príslušným spôsobom.

Okrem toho informujem sekciu A, že pri vyhotovovaní učebných osnov najmä pre stredné školy MŠO bude chcieť rozšíriť a zdokonaľiť slovenský materiál, pričom sa bude opierať o pomoc slovenských pedagogických odborníkov.

Prosím, aby ste prijali uistenie o mojej úcte a porúčam sa Vám

Váš

L. Novomeský

Koncom novembra 1947 sa povereník školstva stretol s rezortným ministrom a dohodol sa s ním o schôdzi 5.

XII. Vyplýva to z pokynu pre poverenícky kabinet 29. XI.: „Dňa 5. dec. t. r. budem mať konferenciu s ministrom školstva; prosím, aby najnaliehavejšie veci boli mi pre tento rozhovor pripravené tak, aby som ich mohol definitívne s ministrom prerokovať, poprípade ich u ministra urgovať.“ Všetky odbory a oddelenia pospisovali obrovské množstvo nevybavených vecí. Na ich prerokovanie v nijakom prípade nemohla stačiť jedna schôdza. Úspechom bolo, že po dovtedajších skúsenostiach vybavil Novomeský aspoň záležitosti uvedené v liste Stránskemu.

Mali sme možnosť presvedčiť sa, ako mu záležalo na umiestnení L. Fullu. Prednostovi sekcie B dal príkaz 29. XI., aby Fullovi oznámil, že jeho obraz na II. výstave BSV kúpil V. Široký a že „v najbližšom čase“ bude poverený funkciou profesora na Umel.-priem. škole v Prahe, tak ako iní profesori, „pretože menovanie v rámci systemizácie je procedúra ešte zdĺhavá a pobeží Vám za Vašej pôsobnosti na škole“. Sám informoval Stránskeho, že oznámil jeho sľub Fullovi. (Fulla sa poďakoval 8. XII. Začal si hľadať v Prahe byt, ale keď sa menovanie stále odďaľovalo, rezignoval na miesto.)

Návrh na vyslanie slovenských inšpektorov do českého pohraničia sa zrodil pri matičnom zájazde koncom februára 1947 (pozri listy Martákovi a Holdošovi 21. I.). Novomeský inštruoval o nich sekciu B 19. VI. s tým, že jeden inšpektor bude v Prahe, traja v pohraničí. „Ak už budú poslaní osvetoví inšpektori... dáme zvolať v Prahe poradu našich zástupcov, zástupcov Matice slov. so zástupcami MŠO a Min. informácií a prerokujeme všetky potreby, ako by sme mohli zintenzívniť kultúrnu činnosť medzi Slovákami v Čechách.“ Nabádal pracovníkov kultúrno-osvetovej sekcie, aby súčasne uvažoval o pravidelných zájazdoch medzi Slovákov v Čechách, a to divadelníkov, vedeckých, literárnych atď. pracovníkov, prípadne i bábkového divadla. „Ide o to, aby kultúrne podniky v nejakých pravidelných obdobiach prechádzali severočeskými miestami. Samozrejme, zájazdy sa musia organizovať v dohovore s odborovými organizáciami a ostatnými inštitúciami miestnymi tak, aby nielen slovenské, ale i české obecnstvo sa týchto podnikov v hojnom počte zúčastnilo.“

Z týchto potrebných podujatí sa málo uskutočnilo, keď minister Stránský až na sklonku roku súhlasil s myšlienkou slovenských inšpektorov. Potom prišli februárové udalosti, s nimi iné povinnosti a starosti.